

НАЦИОНАЛЕН СБОРЕН ДОКУМЕНТ - БЪЛГАРИЯ

РАЗРАБОТВАНЕ НА СЪВМЕСТНИ ПРОГРАМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА ЗА
ПОЛИЦИЯТА И ПРОКУРАТУРАТА

Варшава
2 ОКТОМВРИ
2018 г.

Съдържание

Contents

Въведение	3
Проектът	3
Дейност 1: Съвместни програми за обучение за полицията и прокуратурата	4
Процес	4
Разработване на учебната програма	5
Предаване и оценка на курса на обучение	6
Добри практики и извлечени поуки	8
Дейност 2: Ръководство за съвместно обучение относно престъпления от омраза за полицията и прокуратурата	9
Дейност 3: Национален семинар	10
Следващи стъпки	10
Приложение 1: Индикативна програма за съвместни обучения	12
Приложение 2: Край на теста: въпроси и отговори	14

Въведение

Този сборен документ е разработен като част от проекта на ОССЕ (OSCE) Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) относно „Изграждане на всеобхватен отговор на наказателното правосъдие към престъпленията от омраза“, съфинансиран от Европейския съюз и САЩ. Документът предлага преглед на дейностите, провеждани в България, като част от проекта.

Проектът

Ефективното противодействие на престъпленията от омраза изисква тясно сътрудничество с различни участници в наказателното правосъдие, включително полицейски служители, адвокати, прокурори и съдии, както и жертвите на такива престъпления. За да бъдат наистина ефективни, тези различни участници трябва да координират усилията си въз основа на цялостно разбиране на престъпленията от омраза. Имайки това предвид, през февруари 2017 година БДИПЧ стартира двугодишен проект, за да подпомогне укрепването на уменията и сътрудничеството между професионалистите в областта на наказателното правосъдие в четири държави участнички в ОССЕ - България, Гърция, Италия и Полша - за изграждане на цялостен отговор на наказателното правосъдие за престъпления от омраза в тези страни. Проектът също така има за цел да задълбочи сътрудничеството на специалистите в областта на наказателното правосъдие с гражданското общество.

В България проектът се фокусира върху разработването на съвместна програма за обучение за полицията и прокуратурата, която ще им позволи да идентифицират и преодолеят различията в разбирането си за престъпленията поради омраза и в подходите си за разглеждане на престъпленията от омраза. Въз основа на поуките, извлечени от пилотирането на програмата за обучение, проектът предвижда също разработването на ръководство за съвместна подготовка за полицията и прокуратурата за престъпления от омраза, както и за организирането на национална конференция за специалисти по наказателно правосъдие от цялата страна.

График на проекта в България

- февруари 2017 г. : Подготвителна среща с Националния институт на правосъдието в България, проведена във Варшава
- септември до декември 2017 г. : Подготовка на учебния материал
- януари 2018 г. : Съвместен пилотен курс за обучение в София
- февруари 2018 г. : Съвместен пилотен курс за обучение във Велико Търново
- февруари 2018 г. : Съвместен пилотен курс за обучение в Пловдив
- март до април 2018 г. : Изготвяне на ръководство за съвместно обучение за полицията и прокуратурата относно престъпления от омраза
- юни 2018 г. : Национална конференция
- ноември 2018 г. : Заключителна конференция по проекта

Тези дейности се възползват от дългогодишното сътрудничество между БДИПЧ и българските власти в борбата с престъпленията от омраза. През 2012 г. българското Министерство на вътрешните работи и БДИПЧ се споразумяха да изпълнят Програмата за обучение на БДИПЧ срещу престъпленията от омраза за правоприлагане (TANCLE)¹, и през 2015 г., Националният институт на правосъдието (НИП) и БДИПЧ започнаха прилагането на програмата на БДИПЧ за прокурори (РАНСТ)². През 2016 г. НИП се съгласи да си партнира с ODIHR като част от настоящия проект за укрепване на отговора на наказателното правосъдие за престъпления от омраза. Освен това, в началото на 2018 г. българските власти поискаха от БДИПЧ да преразгледа и подготви правно становище относно съответните разпоредби на Наказателния кодекс на България и да адаптира практическото ръководство на СДИЧП към нуждите на сигурността на еврейските общности в българския контекст³.

Дейност 1: Съвместни програми за обучение за полицията и прокуратурата

Процес

При оценяването на програмата РАНСТ на БДИПЧ в България, много участници в обучителния курс предложиха да се разработят съвместни семинари за обучение за полицията и прокуратурата относно престъпленията от омраза. Вземайки това под внимание, БДИПЧ се обърна към българския НИП, за да проучи интереса им към подобен подход. В резултат на това БДИПЧ и НИП се договориха да проведат пилотни курсове за съвместно обучение за полицията и прокуратурата относно престъпления от омраза като част от проекта.

След одобряването на проектното предложение, БДИПЧ и НИП се срещнаха във Варшава, за да обсъдят подробности за сътрудничеството, планираните дейности (три пилотни обучителни сесии за полицията и прокуратурата и разработването на ръководство за обучение) и график на проекта. БДИПЧ и НИП след това се споразумяха за конкретни задачи, които описват техните отговорности. БДИПЧ ще покрие всички разходи и ще подкрепи логистичните аспекти на обучението, включително устен превод, квалифицирани международни обучители и материали за обучение. НИП ще предлага съоръжения за обучение, където такива са на разположение, и ще избере полицията и прокуратура от различни региони на България, за да участват в курсовете за обучение, запазвайки баланса между половете на участниците. Накрая, НИП и Главната прокуратура на България ще назначат лице за контакт, което да улеснява координацията с БДИПЧ и изпълнението на дейностите по проекта.

¹ Вж.: *Training Against Hate Crimes for Law Enforcement (TANCLE): Programme Description* (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2012), < <https://www.osce.org/odihr/tahcle> >

² Вж.: *Prosecutors and Hate Crimes Training (PAHCT): Programme Description* (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2014), < <https://www.osce.org/odihr/pahct> >.

³ *Understanding Anti-Semitic Hate Crimes and Addressing the Security Needs of Jewish Communities: A Practical Guide*, OSCE/ODIHR, Warsaw, 15 May 2017, < <https://www.osce.org/odihr/317191> >.

Разработване на учебната програма

Преди началото на този проект учебните програми на ТАНСЛЕ и РАНСТ бяха разработени от ODIHR след консултации с националните работни групи за изпълнение. Те се основават на констатациите на Мисиите за оценка на нуждите (NAM). Процесът на оценка се позовава на национален служител за връзка, за да координира и свиква групови сесии и срещи с представители на полицията, прокуратурата и съответните органи, включително съдии, институции, които се занимават с малцинствата и правата на човека, гражданските организации и лидерите на общността. Целта на NAM е да оцени естеството и, когато е възможно, степента на омраза мотивирано насилие, както и способността на полицията, прокуратурата, общностите и гражданското общество да се справят с проблема. То също така даде възможност за разбиране на настоящите реакции на полицията и прокуратурата към престъпленията от омраза, както и на структурите на полицейските и прокурорските служби. И накрая НСМ оцени правната рамка и подхода към обучението на полицията и прокуратурата. Въз основа на констатациите беше изготвен доклад на ДНС, който обхваща следното: международната и националната правна рамка; съответните правителствени структури и политики; групите жертви и техните взаимоотношения с властите; докладване на първия отговор и регистриране от полицията на престъпления от омраза; разследване и наказателно преследване на престъпления от омраза; присъда за престъпленията от омраза; и статистика на престъпленията от омраза. Този доклад беше използван за оценка на основните недостатъци на страната в отговор на престъпленията от омраза и послужи като основа за разработване на основни уроци, които ще бъдат от основно значение за персонализираната учебна програма.

От самото начало беше ясно, че материалите за обучение за съвместни курсове за обучение ще се основават на предварително разработени учебни програми за България. БДИПЧ започна с преглед на съществуващите учебни програми, за да се увери, че те са актуални. БДИПЧ и националните партньори също така разгледаха всички налични материали, свързани с престъпленията от омраза от редица източници. Те включват проучвания на полицейски и прокурорски служби, доклади от други междуправителствени организации и организации на гражданското общество, които бяха анализирани с цел идентифициране на информация, свързана с обучението⁴. След прегледа на литературата НИП, Главната прокуратура и БДИПЧ се споразумяха за формата и съдържанието на обучението.

⁴ БДИПЧ се консултира с два документа, публикувани от Върховната касационна прокуратура на България: „Методически указания за работа по престъпления, извършени с дискриминационен елемент“ (декември 2013 г.); и „Доклад за резултатите от проучването и анализа на решенията на Европейския съд по правата на човека, според които българските власти не са изпълнили задължението си за ефективно разследване, както и относно случаите, в които те са предоставени, както и мерките, необходими за отстраняване на установените пропуски“ (2016). Сред другите доклади, БДИПЧ консултира: „България: Пропуска същественото: Липса на адекватно разследване на престъпленията от омраза в България“, Amnesty International, 2015; и „Писмени коментари на Европейския център за правата на ромите по отношение на България: За разглеждане от Комитета на ООН Относно премахването на расовата дискриминация при заключителните бележки на 92^{-ата} сесия (24 април до 12 май 2017 г.)“, Европейски център за правата на ромите.

Окончателният дневен ред на обучението комбинира модули от програмите ТАНСЛЕ и РАНСТ, като същевременно дава възможност за по-широки дискусии и практически сесии, насочени конкретно към засилване на сътрудничеството между полицията и прокуратурата.

Програмите ТАНСЛЕ и РАНСТ съдържат подобно съдържание и стандартни модули, като например тези за определяне на престъпления от омраза и индикатори за пристрастност. Тъй като програмата ТАНСЛЕ се фокусира върху полицията, някои модули са по-изрично съобразени с полицейската работа. По този начин модулът, свързан с реакцията на полицията и разследването, беше включен в дневния ред на съвместната подготовка на полицията и прокуратурата. Междувременно програмата РАНСТ има специфичен модул за националното законодателство, отнасящо се до престъпленията от омраза, които програмата ТАНСЛЕ обхваща само накратко. Така по-подробната версия на програмата РАНСТ беше включена в дневния ред на съвместната програма за обучение. И двете програми ТАНСЛЕ и РАНСТ предоставят материали за групово обучение и казуси с различна сложност. Практическите модули, включени в съвместната програма за обучение, включват казуси от двете програми.

Дневният ред на съвместната програма за обучение също отделя допълнително време за полицията и прокуратурата, за да се дискутира спецификата на тяхната работа. Например модулът за пречките пред разследването и преследването на престъпленията от омраза и стратегиите за преодоляване на тези бариери се разпределя двойно в сравнение с предвиденото в предишните програми за обучение.

Освен това е включен допълнителен модул за обучение, за да се даде възможност за конкретни, практически дискусии за това как полицията и прокуратурата могат по-добре да си сътрудничат за справяне с престъпленията от омраза. Модулът съдържа реалистични и сложни казуси, най-вече въз основа на реални събития, които се случиха в България. Тяхната сложност е такава, че случаите могат да бъдат решени единствено чрез широко сътрудничество между полицията и прокуратурата. По време на пилотните обучителни сесии този модул предостави на полицията и прокурорите отлична възможност да се позоват на конкретните примери, което от своя страна доведе до ангажирани дискусии за професионалните предизвикателства, пред които са изправени и двете, когато се работи по престъпления от омраза.

Предаване и оценка на курса на обучение

Курсове за обучение на престъпления от омраза в цифри

Три курса за обучение

Три региона на България

22 области в България, представени от участниците

4,5 дни

Шест обучители (3 мъже и 3 жени)

70 стажанти, от които:

- 35 полицейски служители (3 жени, 30 мъже),
- 35 прокурори (26 жени, 11 мъже) и,

70% от участниците ще прилагат знанията за обучение по престъпления от омраза често или от време на време

82% от отговорите на теста са правилни

Бяха проведени три пилотни обучителни курса в различни региони на България. Всеки курс продължи един и половина дни и събра между 20 и 25 полицаи и прокурори от различни области на страната. Обучението се проведе от три до четири международни обучители, представляващи полицейски и прокурорски служби от Нидерландия, Испания и Обединеното кралство. Представителите на БДИПЧ също присъстваха, за да споделят експертния си опит относно престъпленията от омраза, техните познания за програмите ТАНСЛЕ и РАНСТ на БДИПЧ и техния опит в улесняването на обучението за престъпления от омраза в много страни.

На 22 и 23 януари 2018 г. в София се проведе първият курс относно съоръженията за обучение на НИП. Тринадесет полицейски служители и 12 прокурори (12 жени и 13 мъже) от прокуратурата в София участваха в заседанията на полицейския служител от Нидерландия, прокурора от Испания и служителя на Службата за престъпления от омраза към БДИПЧ. След обучението 80% от участниците заявиха, че са се чувствали достатъчно уверени, за да приложат знанията, предоставени от обучението, в работата си. Формулярите за оценка също разкриха, че някои участници бяха объркани относно някои аспекти на престъпленията от омраза, по-специално по отношение на разграничението между престъпленията от омраза, речта на омраза и дискриминацията. Като цяло, обучението беше оценено много положително. По-конкретно, участниците изтъкнаха сред методите на обучение, възможността за взаимодействие с обучителите и качеството на учебните материали като акценти на курса.

Вторият курс за обучение се проведе във Велико Търново на 13 и 14 февруари 2018 година. Обучението събра 25 участници (9 жени и 16 мъже) - от които 13 полицейски служители и 12 прокурори - от прокурорския район на Велико Търново. Три обучителите спомогнаха за провеждането на сесиите: полицейският служител от Холандия, прокурорът от Обединеното кралство и офицерът по престъпленията от омраза към БДИПЧ. В началото участниците изразиха резерви относно целта на курса. Някои декларираха, че в техния регион не се извършват престъпления от омраза, докато други твърдяха, че няма проблеми със съществуващото законодателство или с комуникацията и сътрудничеството между полицията и прокуратурата. До края на обучението повече от 50% от участниците заявиха, че ще имат възможността да прилагат новопридобитите знания от време на време или често. 65% оценяват курса на обучение много положително, а останалата една трета заявяват, че са доволни от курса. Участниците оцениха знанията на преподавателите и тяхната способност да събудят положителен интерес у участниците. По време на курса някои участници подчертаха и необходимостта от преразглеждане на законодателството за престъпленията от омраза в България, по-специално чрез преразглеждане на разпоредбата относно „хулиганството“ и разширяване на списъка с защитени характеристики.

Третият обучителен курс се проведе в Пловдив на 27 и 28 февруари 2018 година. Курсът събра 20 участници (8 жени и 12 мъже), от които 11 са прокурори, а девет са полицейски служители от прокурорски район Пловдив. На събитието участваха представители на холандската полиция и прокуратурата на Обединеното кралство, както и двама представители на БДИПЧ: Помощник служител по програмата и експерт по престъпленията от омраза. При оценяването на курса 95% от участниците посочиха, че се чувстват достатъчно уверени, за да приложат предоставеното знание. В същото

време 70% казват, че ще имат възможността да използват тези знания в работата си често или от време на време. Някои участници предложиха да се проведат подобни обучения за съдиите, за да се подобри цялостната реакция на системата на наказателното правосъдие относно престъпленията от омраза. Това предложение беше повдигнато и във Велико Търново.

Добри практики и извлечени поуки

При организирането на курсове за обучение, като осъществените в този проект, е добра идея да се предприемат следните мерки:

- Партнирайте си със съответните институции, като например Националния институт на правосъдието и Главна прокуратура.
- Използвайте съществуващите съоръжения за обучение на полицията и прокуратурата, като например тези, предоставени от НИП.
- Когато каните участниците, положете усилия да осигурите присъствието на равен брой мъже и жени, полицаи и прокурори и вземайте под внимание географското представителство на участниците.
- Назначете най-малко двама обучители, които могат да се допълват и подкрепят един друг (например един представител на полицията и един прокурор), поддържайки баланса между половете.
- Уверете се, че обучителите са запознати с престъпленията от омраза и със специфичния контекст на страната и региона.

Добра идея за обучителите е да направят следното, за да се подготвят за курса:

- Да предприемат задълбочени проучвания на работното място и консултации с организации на гражданското общество и други заинтересовани страни. Да разработват точна методология, за да се гарантира, че обучението е интерактивно (от участниците се очаква да споделят своите експертизи и опит) и насочено към участието (от участниците се очаква да участват, включително в групи) и да подготвят съответно всички обучителни материали, включително разписки, казуси, презентации на PowerPoint и видеоклипове.
- Да оценяват индивидуалните нужди от обучение на участниците преди всяка сесия и да променят съобразно с това сесията.
- Да персонализират обучението спрямо специфичния контекст на страната и регионите, които участниците представляват.

И накрая, курсовете за обучение трябва да са насочени към конкретни въпроси. Курсове за обучение относно престъпления от омраза, които не обсъждат следните въпроси, е по-малко вероятно да бъдат успешни.

- да се обяснява, че обществото често е по-разнообразно от това, което хората могат да изпитат или възприемат, и че може да претърпи бърза промяна.
- да се преодоляват предразсъдъците и стереотипите на участниците.
- да се обяснява вредата, причинена от прояви на нетърпимост.
- да се обяснява, че всеки, включително членовете на мнозинството, може да бъде жертва на престъпления от омраза.
- да се признава, че престъпленията от омраза могат да имат по-голямо

въздействие върху жертвите от обикновените престъпления и представляват заплаха за сигурността и социалното обличаване.

- да се обяснява, че когато престъпленията от омраза са надлежно разследвани и преследвани, полицията и прокуратурата изпращат посланието, че тези престъпления не се толерират и че системата на наказателното правосъдие защитава всички лица и общности по еднакъв начин.
- да се признае, че разследването и наказателното преследване на престъпления от омраза е международно задължение и че съществуват начини за преодоляване на пропуските в националното законодателство.
- да се обсъждат пречките за разследване и преследване на престъпления от омраза и начините за преодоляване на тези пречки.

Дейност 2: Ръководство за съвместно обучение относно престъпления от омраза за полицията и прокуратурата

Въз основа на пилотните обучителни дейности беше разработено ръководство за съвместна подготовка на полицията и прокуратурата относно престъпленията от омраза⁵.

Ръководството определя основните принципи за провеждане на съвместни курсове за обучение на полицаи и прокурори относно престъпленията от омраза. Той очертава какви приоритетни въпроси трябва да бъдат разгледани и как тези обучителни курсове се очаква да оформят разбирането на полицията и прокуратурата по отношение на престъпленията от омраза. Публикацията е насочена към редица теми, включително понятията за различие и нетърпимост; концепцията и въздействието на престъпленията от омраза; индикатори за пристрастие; разследване на престъпленията от омраза; международни задължения и национално законодателство, насочени към противодействие на престъпленията от омраза; преследване на престъпления от омраза; пречки за разследване и преследване на престъпления от омраза; и добри практики за преодоляване на такива пречки. Тези теми са разделени на подглави, които отразяват ключовите резултати от обучението при провеждане на съвместни дейности по обучение на полицията и прокуратурата относно престъпленията от омраза. Въпреки че накратко описва потенциалните методологии за обучение, ръководството не е цялостна програма за обучение и следва да се използва съвместно с други програми за обучение на СДИЧП (TANCLE и РАНСТ).

Ръководството се основава на опита от пилотните обучителни курсове, включително открити дискусии и обмен между обучители и участници, както и препоръки и добри практики, предоставени от обучителите. Ръководството също така разглежда конкретен опит и предизвикателства, пред които са изправени българската полиция и прокуратурата по отношение на престъпленията от омраза. То дава възможност на читателите да разберат как полицията и прокуратурата оценяват различието и нетърпимостта, как разбират понятията за престъпления от омраза и как прилагат тези концепции при разрешаването на случаи. Приложенията в ръководството съдържат редица казуси, използвани по време на дейности по обучение. Тези казуси се основават

⁵ Ръководството е достъпно на уебсайта на проекта: <<https://www.osce.org/projects/criminal-justice-response-hate-crime>>.

предимно на дискусии с представители на гражданското общество, проведени по време на посещенията на НСМ, както и на доклади на организации на гражданското общество. Тази информация осигурява солидна основа за организиране на нови курсове за обучение по престъпления от омраза в бъдеще.

Въпреки че ръководството е предназначено за използване от държавните органи, то може да бъде от полза и на организациите от гражданското общество, които участват в работата на органите на наказателното правосъдие и в провеждането на курсове за обучение относно престъпления от омраза за подобни аудитории.

Ръководството беше изготвено от представителя на БДИПЧ, който подпомогна трите пилотни обучителни курса в България. То беше също така разгледано от всички международни обучители, участващи в провеждането на пилотни обучителни курсове и от Главната прокуратура на България.

Като част от проекта и въз основа на опита от провеждането на такива курсове в България, ще бъде разработена обща версия на тази програма за обучение на английски език, която да се използва от други държави участнички в ОССЕ, заинтересовани от провеждането на съвместни курсове за обучение на полицаи и прокурори.

Дейност 3: Национален семинар

На 12 юни 2018 г. в София беше организиран национален семинар⁶. На семинара участваха 48 полицаи, прокурори, съдии и представители на редица правителствени министерства и организации на гражданското общество в България, включително 21 жени и 27 мъже. Основната цел на семинара беше да популяризира и получи обратна връзка за ръководството, включително всякакви притеснения и съображения. Обратната информация беше интегрирана в материалите, разработени като част от този проект, включително методологии за обучение, указания и самото ръководство.

Следващи стъпки

Извън обхвата на настоящия проект българските власти се ангажираха да положат допълнителни усилия за решаване на проблема с престъпленията от омраза. Това може да се види от искането им към БДИПЧ да предостави становище относно законодателните разпоредби на България, отнасящи се до борбата с дискриминацията, престъпленията, основани на пристрастия и реч на омраза. Това становище беше финализирано и обсъдено на националния семинар на проекта на 12 юни 2018 г. в София⁷. Властите също така поискаха БДИПЧ да адаптира практическото си ръководство към нуждите на евреите в областта на сигурността общности в българския контекст.

⁶ Пълният доклад от националния семинар е достъпен на уебсайта на проекта: <<https://www.osce.org/projects/criminal-justice-response-hate-crime>>.

⁷ „Правни мнения на ОДИЧП, оценки и насоки. България“, уебсайт на Legislationline, 2 ноември 2018 г., <<https://www.legislationline.org/odhr-documents/page/legal-reviews/country/39>>.

Мисията за оценка на нуждите, свързана с този проект, се състоя през февруари 2018 г.

Полезни следващи стъпки за осигуряване на всеобхватен подход за справяне с престъпленията от омраза в България биха могли да включват разработване на подходящи и специфични насоки за полицията и прокуратурата, както и осигуряване на инструменти за правилно отчитане и събиране на данни за престъпления от омраза. Включването на организации на гражданското общество във всяка бъдеща дейност, свързана с престъпления от омраза, също би допринесло за създаването на по-цялостен подход към борбата с престъпленията от омраза.

Приложение 1: Индикативна програма за съвместни обучения

СЪВМЕСТНО ОБУЧЕНИЕ НА ПОЛИЦИЯТА И ПРОКУРАТУРАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА

ДЕН 1

09:30 - 09:45 **Въведение**

Сесията ще предостави информация за общите и специфичните цели на обучителните дейности.

09:45 - 10:15 **Опит от общността**

Изказванията на жертвите и/или свидетелите ще бъдат проучени, за да се улесни обсъждането на степента на предубеденост и предразсъдъци в местния контекст, с цел да се подобри разбирането на участниците за ефекта от престъпленията от омраза.

10:15 - 11:15 **Разбиране на престъпленията от омраза и тяхното въздействие**

Характеристиките на престъпленията от омраза ще бъдат разгледани, за да се разграничат те от „редовните“ престъпления и други действия, като например реч на омраза и дискриминация. Сесията ще се съсредоточи върху ролята на полицията и прокуратурата и защо е необходим подходящ отговор на наказателното правосъдие. Ще бъдат проучени и видеоматериали за случаи на престъпления от омраза включително в българския контекст.

11:15 - 11:30 *Кафе пауза*

11:30 - 12:00 **Международна и регионална правна рамка**

Сесията ще запознае участниците с международните документи за разследване, преследване и осъждане на престъпленията от омраза, предвидени от ООН, ОССЕ и по-специално ЕСПЧ. На сесията ще бъдат проучени случаи на престъпления от омраза, основани на различни защитени характеристики.

12:00 - 12:30 **Идентифициране на потенциален случай на престъпление от омраза: индикатори за пристрастие**

Тази сесия ще предостави на участниците средства за идентифициране на пристрастната мотивация в случай на потенциално престъпление от омраза. Специално внимание ще бъде отделено на символите на омразата и значението на преразглеждането на индикаторите за пристрастия в специфичния контекст на всеки отделен случай.

12:30 - 13:30 *Обяд*

13:30 - 14:15 **Отговор и разследване**

По време на сесията участниците ще прегледат процедурите за идентифициране и записване на информацията, намерена на мястото на престъплението от омраза. Процедурите ще бъдат обсъждани във връзка с първоначалния отговор, правилната регистрация на съответните факти, разглеждането на жертвите и свидетелите и наказателните процесуални изисквания.

14:15 - 15:00 **Използване на българското право за преследване на престъпленията от омраза**

Ще бъдат преразгледани националните разпоредби за престъпленията от омраза, с акцент върху общите и специфични подобрения на наказанията, защитените характеристики, правната квалификация на престъплението, договаряне на правното основание и статута на жертвата, наред с други аспекти.

15:00 - 15:15 *Почивка*

15:15 - 16:00 **Индикатори и доказателства за пристрастие**

Сесията ще разгледа внимателно прага на доказателствата в българската наказателноправна система и ще разгледа как да се докаже делото, как да обосноват твърденията в обвинителния акт и какво да се направи, ако гледните точки на полицията и прокуратурата се различават.

16:00 - 16:30 **Заклучения през Ден 1**

ДЕН 2

09:30 - 09:45 **Рекапитулация на ден първи**

09:45 - 11:00 **Пример 1: Индикатори за пристрастие и доказателства за мотив: тренировъчна сесия**

Тази сесия ще бъде групово упражнение, в което участниците ще развият и практикуват уменията си за идентифициране на потенциално дело за престъпление от омраза и за използване на доказателствата, за доказване на пристрастната мотивация за осъждане и издаване на присъда. Обучителите ще предоставят обратна връзка и насоки за представянето на участниците.

11:00 - 11:15 *Кафе пауза*

11.15 – 12.45 **Пример 2: Индикатори за пристрастие и доказателства за мотив: реална среда** Това упражнение ще бъде по-сложно и ще отразява сложна и реална ситуация. Групите ще преглеждат работата си и ще правят бележки относно пречките пред ефективното разследване и преследване на престъпления от омраза.

12:45 - 13:45 *Обяд*

13:45 - 14:45 **Пречки за преследване на престъпления от омраза и начини за тяхното преодоляване**

Сесията ще представи цикъла на дадено престъпление от омраза и всички потенциални пречки за успешното му разследване и наказателно преследване за различните заинтересовани страни. Той също така ще обясни задълженията на правоприлагащите органи в подкрепа на жертвите и ще обсъди някои специфични ситуации. Картирането на препятствията ще даде възможност на участниците предварително да ги предвиждат и разрешават.

14:45 - 15:00 **Заклучения и оценки**

Тази сесия ще обобщи въпросите, обсъдени по време на обучението. Участниците ще попълнят и формуляр за оценка, който ще предостави анонимна оценка на събитието и ще позволи да бъдат направени подобрения.

Приложение 2: Край на теста: въпроси и отговори

1. Престъпленията от омраза изискват от извършителя да се чувства омраза? **Не**
2. Може ли имотът да бъде обект на престъпление от омраза? **Да**
3. Могат ли жертвите на престъпления от омраза да принадлежат към мнозинство? **Да**
4. Кое от следните не е защитена характеристика?
 - а. Етническа принадлежност
 - б. Правоприлагане**
 - в. Религия
 - г. Пол
5. Защо престъпленията от омраза се различават от речта на омразата и дискриминацията?
 - а. Защото престъпленията от омраза са престъпления
 - б. Защото престъпленията от омраза не могат да бъдат извършени с думи
 - в. Защото при престъпленията от омраза винаги има основно престъпление и мотивация за пристрастие**
 - г. Защото престъпленията от омраза най-често се случват на работното място
6. Могат ли членовете на общността да бъдат засегнати от престъпления от омраза, извършени срещу едно лице в общността?
 - а. Не, засегната е само пряката жертва
 - б. Да, само ако общността е много чувствителна
 - в. Да, защото престъпленията от омраза изпращат послание към цялата общност**
 - г. Не, засегнато е само прякото семейство на жертвата
7. Кое от следните е по-малко вероятно да бъде потенциално престъпление от омраза?
 - а. Място на поклонение е било подпалено
 - б. Изтощена майка е убила бебето си**
 - в. Член на една етническа група е бил заплашен с нож
 - г. Мъж е бил бит в обществен транспорт без видима причина

Проектът „Изграждане на всеобхватен отговор на наказателното правосъдие относно престъпленията от омраза“ е съфинансиран от Европейската комисия по правата, равенството и гражданството Програма (JUST/2015/RRAC/AG/TRAI/9025) и Съединените американски щати.

Проект, финансиран от Европейския съюз Изпълнен от

